

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 281/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Košice, proti druhému, tretiemu a štvrtému výroku uznesenia Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 148/2020 z 21. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 21 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) druhým, tretím a štvrtým výrokom uznesenia všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie v namietanej časti zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 15 C 54/2020-18 z 24. júna 2020 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľovi ako žalovanému nariadil «zdržať sa užívania rodinného domu v obci [REDAKOVANÉ] bez popisného čísla postaveného na parcele reg. „C“ č. 1846/323 a pozemku - parcely reg. „C“ č. 1846/191, ktoré sú vedené Okresným úradom Košice - okolie, katastrálnym odborom na [REDAKOVANÉ], k.ú. [REDAKOVANÉ], obec, [REDAKOVANÉ], okres Košice - okolie do právoplatnosti skončenia konania vo veci samej». Okresný súd zároveň uložil sťažovateľovi, „aby sa dočasne po dobu 6 mesiacov od doručenia tohto uznesenia nepribližoval k žalobkyni a ich maloletej dcére [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na vzdialenosť menšiu ako 15 metrov s výnimkou účasti na procesných úkonoch v civilnom súdnom konaní, trestnom konaní a priestupkovom konaní, na ktoré bude predvolaný v rozsahu nevyhnutnom na riadnu účasť žalovaného na týchto úkonoch“. Ďalším výrokom uznesenia okresný súd uložil žalobkyni «v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podať na súde žalobu v zmysle ust. § 146 ods. 2 Občianskeho zákonníka o vylúčení žalovaného z užívania rodinného domu v obci [REDAKOVANÉ] bez popisného čísla postaveného na parcele reg. „C“ č. 1846/323 a pozemku - parcely reg. „C“ č. 1846/191, ktoré sú vedené Okresným úradom Košice - okolie, katastrálnym odborom na [REDAKOVANÉ], k.ú. [REDAKOVANÉ], okres Košice - okolie». Súd prvej inštancie právne vec posudzoval podľa § 324 a § 325 ods. 1 a 2 písm. d) a h), § 329 ods. 1 a 2 a § 336 ods. 1 a 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). V odôvodnení vymedzil teoretické východiská pri posudzovaní opodstatnenosti úpravy právnych pomerov strán neodkladným opatrením, berúc do úvahy, že pri posudzovaní skutkového stavu tvrdeného žalobkyňou dochádza ku konkurencii práv na ochranu života a zdravia s právom na ochranu vlastníctva. Zdôraznil, že právo na ochranu života a zdravia ohrozovaného násilníkom má absolútnu povahu a je silnejšie ako právo vlastnícke. Právo nebyť vystavovaný domácemu násiliu a jeho bezprostrednej hrozbe je základným ľudským právom zaručeným ústavou, zakotvujúcej v sebe právo na nedotknuteľnosť súkromného života osoby, čo v sebe zahŕňa aj právo na pokojný rodinný život. Nezniesiteľnosť spoluzititia musí mať značnú intenzitu a musí byť dlhotrvajúca a stupňujúcej sa intenzity. Vychádzajúc zo skutkových tvrdení uvádzaných žalobkyňou a ňou predložených listinných dôkazov (lekárska správa z 1. júna 2014 o ošetrení žalobkyne na traumatologickej ambulancii UNLP Košice, záznam Obvodného oddelenia Policajného zboru [REDAKOVANÉ] z 21. júna 2020 o podaní oznámenia o priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, potvrdenie o vykázaní zo spoločného obydľia z 21. júna 2020), považoval na účely poskytnutia ochrany v zmysle § 325 ods. 2 písm. d) a h) CSP za dostatočne osvedčené ohrozenie psychickej a fyzickej integrity žalobkyne a existenciu jej dôvodnej obavy z hrozby násilia pre budúcnosť. Okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ počas dlhšieho obdobia požíva alkoholické nápoje, čo má za následok nárast jeho agresivity. Verbálne, prípadne až fyzicky útočí na žalobkyňu ako svoju manželku, ktorá tento tlak už neunesla a zvolila krajnú možnosť, keď požiadala o pomoc príslušníkov Policajného zboru, ktorí po zhodnotení situácie sťažovateľa vykážali zo spoločného obydľia. Za zodpovedajúce ohrozeniu práv žalobkyne a maloletej dcéry [REDAKOVANÉ] považoval uloženie povinnosti sťažovateľovi zdržať sa užívania spoločného obydľia a zákaz priblížiť sa k žalobkyni a k maloletej [REDAKOVANÉ]. Zásah do rodičovských práv sťažovateľa odôvodnil negatívnymi psychosomatickými prejavmi negatívnych vzťahov rodičov na zdraví maloletej. V zhode s § 336 ods. 1 CSP uložil žalobkyni povinnosť na podanie žaloby vo veci samej o vylúčenie sťažovateľa z užívania nehnuteľností, v ktorom konaní sa vyriešia všetky aspekty rozhodujúce pre posúdenie práv a povinností sporových strán vyplývajúcich z ich konania. K návrhu žalobkyne, ktorá žiadala určiť trvanie zákazu priblíženia do úspešného absolvovania

protialkolickej liečby, uviedol, že takýto spôsob časového ohraničenia by bol neurčitý, preto zákaz priblíženia vymedzil na obdobie šiestich mesiacov, predstavujúcich dostatočnú časovú rezervu na zmenu správania sťažovateľa.

4. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie, uplatňujúc podľa obsahu odvolania odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP. Podané odvolanie odôvodnil tým, že pokiaľ mu súd uložil zákaz priblíženia sa k maloletej dcére, ide o konanie a rozhodovanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, pretože zákaz priblíženia znamená v skutočnosti zákaz styku maloletej s otcom, o čom je oprávnený rozhodovať len súd v civilnom mimosporovom konaní, preto vo veci nerozhodol zákonný sudca. V ďalšom namietal existenciu dôvodov na úpravu právnych pomerov strán neodkladným opatrením, keď síce nespochybnil existenciu rozporov medzi manželmi, avšak zdôraznil, že tieto nedosahujú intenzitu odôvodňujúcu zásah súdu v podobe neodkladného opatrenia. Ochrana obetí nemôže neproporcionálne obmedzovať základné práva osôb, proti ktorým neodkladné opatrenie smeruje. Považoval za neprípustné zneužitie inštitútu neodkladného opatrenia, ak si žalobkyňa uľahčovala diskomfort plynúci z rozporov medzi nimi úpravou právnych pomerov tak, aby si zabezpečila pokoj od sťažovateľa, pričom tento stav môže trvať až do prípadného vysporiadania ich bezpodielového spoluvlastníctva. Vo vzťahu k maloletej dcére [REDAKOVANÉ] sťažovateľ uviedol, že hádky rodičov zaiste negatívne vplývajú na maloleté dieťa, odmietol však, aby sa ho maloletá bála alebo aby sa jeho vzťah k nej prejavoval negatívne. K tvrdeným psychosomatickým prejavom maloletej [REDAKOVANÉ] uviedol, že sa u nej potvrdilo ochorenie, avšak po absolvovaní rehabilitácie príznaky ustúpili.

5. O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením tak, že prvým výrokom zrušil uznesenie okresného súdu vo výroku o zákaze priblíženia sa sťažovateľa k maloletej dcére a v zrušenom rozsahu vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Druhým výrokom napadnutého uznesenia potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalobkyne na podanie žaloby vo veci samej o vylúčenie sťažovateľa z užívania rodinného domu v obci [REDAKOVANÉ], ulica [REDAKOVANÉ], rozostavaná stavba bez popisného čísla, postaveného na parcele registra „C“ č. 1846/323 a pozemku – parcely registra „C“ č. 1846/191, ktoré sú vedené Okresným úradom Košice-okolie, katastrálnym odborom na [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], okres Košice-okolie. Tretím výrokom napadnutého uznesenia zmenil uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia tak, že zaviazal sťažovateľa zdržať sa užívania dotknutých nehnuteľností do právoplatného skončenia konania vo veci samej o vylúčenie sťažovateľa z užívania dotknutých nehnuteľností, a štvrtým výrokom zakázal sťažovateľovi na obdobie do 30. novembra 2020 priblížiť sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov s výnimkou účasti na procesných úkonoch v trestnom, občianskom, správnom konaní, na ktoré bude predvolaný v rozsahu nevyhnutnom na jeho riadnu účasť na týchto úkonoch a s výnimkou realizácie práv a povinností sťažovateľa vyplývajúcich mu z rozhodnutí orgánov verejnej moci v rozsahu nevyhnutne potrebnom na dosiahnutie nimi sledovaného účelu. Po prerokovaní odvolania sťažovateľa krajský súd dospel k záveru, že odvolanie je čiastočne dôvodné. V časti rozhodovania vo vzťahu k maloletej dcére krajský súd zistil, že konanie je zaťažené vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, z tohto dôvodu rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku o zákaze priblíženia sa sťažovateľa k jeho maloletej dcére zrušil a vec vrátil okresnému súdu na nové rozhodnutie. V ostatnom rozsahu odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru o potrebe neodkladnej úpravy právnych pomerov strán

sporu. Krajský súd poukázal na charakter konania o neodkladnom opatrení, ktoré je z procesného hľadiska maximálne zrýchlené a v ktorom súd nevykonáva dokazovanie ako vo veci samej. Odvolací súd dospel k záveru, že na účely nariadenia neodkladného opatrenia v zmysle § 325 ods. 2 písm. d) a h) CSP žalobkyňa obsahom listinných dôkazov osvedčila dôvodné podozrenie z opakovaného psychického násilia páchaného sťažovateľom, ako aj existenciu fyzického útoku sťažovateľa. Predmetom ochrany je život a zdravie žalobkyne, čomu v súlade so zásadou proporcionality zodpovedá primerané obmedzenie práv sťažovateľa tak, aby došlo k minimalizácii, resp. vylúčeniu možnosti akejkolvek konfrontácie so žalobkyňou. Nariadeným neodkladným opatrením je možno predísť ďalším konfliktom tak vo vzťahu k žalobkyňi, ako aj vo vzťahu k maloletej dcére. Právo na ochranu života a zdravia osoby ohrozenej je prednejšie ako ochrana práva bývania či vlastníckeho práva toho, kto sa násilia fyzického či psychického dopúšťa. Krajský súd ozrejml, že sťažovateľ môže subjektívne vnímať intenzitu existujúcich konfliktov inak, podstatné však je, ako sa objektívne javia v kontexte práva jednotlivca nebyť vystavovaný akejkolvek forme násilia. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na odôvodnenie súdu prvej inštancie, ktorý uviedol, že k ohrozeniu alebo narušeniu telesnej alebo duševnej integrity človeka dochádza pôsobením násilia, ktoré nemusí byť nevyhnutne fyzického charakteru. Násilím je každá forma ubližovania, prejavu nadvlády, vyhrážania sa, zneužívania moci. Zastrasovanie, slovné vyhrážky a psychické násilie môžu mať rovnako vážne následky ako fyzický útok. Obzvlášť závažné je psychické násilie v rodinných a partnerských vzťahoch, ktorého účelom je vzbudzovanie strachu z pozície zneužitia fyzickej, ekonomickej či psychologickkej nadvlády nad partnerom, dieťaťom či iným členom rodiny, keďže sa deje často skryto a dlhodobo. K námietke sťažovateľa spochybňujúcej pravdivosť vyjadrení žalobkyne krajský súd uviedol, že „nepravdivosť“ nemožno z ničoho vyvodit' a svedčí to skôr o odlišnej, zľahčujúcej interpretácii sťažovateľa o tých skutočnostiach, ktoré vyznievajú v jeho neprospech. Poukázal na to, že existencia násilia a hrozby násilím bola doložená záznamom v lekárskej správe žalobkyne o preukázanom opuchu tváre po fyzickom útoku. Aj ostatné argumenty sťažovateľa, ktorými poukazoval na svoj služobný pomer v polícii, čím malo byť vyvrátené nadmerné požívanie alkoholických nápojov, predloženie lekárskej správy maloletej preukazujúcej jej zdravotné problémy, čím mal byť vyvrátený psychosomatický pôvod ťažkostí, resp. neohlásenie všetkých útokov žalobkyňou, vyhodnotil ako nespôsobilé spochybniť potrebu neodkladnej úpravy pomerov. Ochranu žalobkyne navrhovaným neodkladným opatrením považoval odvolací súd za plne opodstatnenú, nepredstavujúcu neprimeraný zásah do práv sťažovateľa, ktorá nie je ani zneužitím postavenia obeť – žalobkyne. Naopak, z popisu skutkových okolností žalobkyňou i vyjadrení sťažovateľa považoval za nanajvyš pravdepodobný záver, že medzi stranami sporu existovali dlhotrvajúce nezhody, ktoré vyústili nielen do agresívnych slovných výmen, ale aj do psychického a fyzického násilia žalovaného na žalobkyňu. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvej inštancie na potrebe obmedzenia sťažovateľa vo výkone jeho práva vlastníctva a práva bývania zdržaním sa užívania spoločnej nehnuteľnosti, ktoré časové obmedzenie do právoplatného skončenia konania vo veci samej odvolací súd upresnil identifikáciou predmetu konania, ktorým je konanie o vylúčení sťažovateľa z užívania nehnuteľností, na podanie ktorej žaloby je žalobkyňa povinná. Rovnako tak odvolací súd pristúpil k jednoznačnému určaniu časového obdobia, počas ktorého má trvať zákaz priblíženia k žalobkyňi, ktorý určil na dobu do 30. novembra 2020 do vzdialenosti zohľadňujúcej reálne potreby a právnu úpravu aj v iných oblastiach právach. Odvolací súd považoval za zodpovedajúce účelu žiadaného neodkladného opatrenia stanovenie doby trvania zákazu

priblíženia sa k žalobkyni čas do 30. novembra 2020, po ktorom období by sťažovateľ mal byť spôsobilý na bezkonfliktné (nenásilné) zvládnutie nevynúteného stretnutia so žalobkyňou, inak zadá dôvody na trvalejšie obmedzenie vzťahov i závažnejší zásah do svojich práv.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu, ktorým krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Spornou je otázka nevyhnutnosti a primeranosti zásahu do jeho práv, ktorého cieľom má byť ochrana práv žalobkyne, čo znamená podrobiť zásah testom proporcionality.

b) Sťažovateľ považuje za celkom zjavne neprimeraný zásah do jeho označených práv, ak žalobkyňa opakovane vo svojom návrhu predkladá tvrdenia o fyzických útokoch sťažovateľa voči nej, no o žiadnom z nich nepredložila žiaden dôkaz a jediný predložený dôkaz o fyzickom napadnutí žalobkyne je z roku 2014, pričom sťažovateľ aj toto fyzické napadnutie žalobkyne popiera a uvádza, že k opuchu líc mohlo dôjsť aj iným spôsobom ako údajnou fackou od sťažovateľa. Aj keď sťažovateľ popiera fyzické násilie voči žalobkyni, podľa jeho názoru *«žalobkyňu rozhodne nie je možné zaradiť medzi „obete násilia“, ktoré v dôsledku fyzických napadnutí zo strany agresora lekárske ošetrenie nevyhľadajú»*, preto nebol dôvod uzavrieť, že by žalobkyňa svoje tvrdenia o fyzickom násilí zo strany sťažovateľa voči nej hodnoverným spôsobom v konaní pred všeobecnými súdmi osvedčila.

c) Sťažovateľ ďalej argumentuje, že pokiaľ sa žalobkyňa v roku 2019 rozhodla pre taký závažný krok, akým je spoločná kúpa domu so sťažovateľom a spoločný život s ním v tomto dome, potom nemožno dospieť k inému záveru, len k takému, že správanie sťažovateľa voči žalobkyni nevyžaduje zásah do jeho základných práv.

d) Sťažovateľ spochybňuje aj tvrdenie sťažovateľky o fyzickom útoku na ňu zo strany sťažovateľa v roku 2019, v dôsledku ktorého mala byť chvíľu v bezvedomí a jeho neohlásenie, ktoré sťažovateľka odôvodnila potrebou starostlivosti o maloleté dieťa. Táto obrana žalobkyne podľa sťažovateľa neobstojí a je nelogická, keďže v roku 2014 žalobkyňa lekárske ošetrenie vyhľadala, napriek tomu, že ich maloleté dieťa bolo v podstatne útlejšom veku.

e) Sťažovateľ namieta neexistenciu hodnoverného dôkazu o tom, že by sa voči žalobkyni dopúšťal fyzického násilia. Vo vzťahu k údajným fyzickým útokom žalobkyňa vo svojom návrhu ani len netvrdila, že by jej boli spôsobované sťažovateľom zranenia, že by jej sťažovateľ bránil navštíviť lekárske ošetrenie, že by ohlasovala fyzické útoky sťažovateľa polícii alebo že by jej sťažovateľ v ohlasovaní takýchto útokov bránil. Sťažovateľ v odvolaní fyzické útoky na žalobkyňu poprel, čo odvolací súd bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom vyhodnotil konkrétne sťažovateľove argumenty, označil za zľahčovanie jeho agresívneho správania.

f) K vykázaniu sťažovateľa zo spoločného obydlija políciou 21. júna 2020 sťažovateľ uviedol, že k incidentu došlo tak, že sťažovateľ po tom, keď celý deň pracoval na dokončovaní rodinného domu, zaspal v aute a nemohol sa dostať do domu. Žalobkyňa tvrdila, že sťažovateľa nevymkla z rodinného domu, on tvrdil opak. Obidvaja pred orgánmi polície potvrdili, že medzi nimi došlo k hádke. Osobitne poukazuje na to, že ani samotná žalobkyňa v oznámení podanom 21. júna 2020

neuviedla, že by ju sťažovateľ napadol, dokonca výslovne uviedla, že sťažovateľ ju fyzicky nenapadol. Tvrdila, že sa jej sťažovateľ vyhrážal, že ju udrie, pričom medzi nimi aj podľa žalobkyne došlo k hádke. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že prítomnosť domáceho násillia je charakterizovaná dominantným postavením pôvodcu násillia a submisívnym postavením obeť. Medzi násilníkom a obeťou nedochádza k hádkam, keďže hádka je konfrontáciou dvoch rovnocenných jedincov. Fyzické násillie, či v tomto prípade psychické násillie, nemožno zamieňať s tým, že jeden či obidvaja z partnerov pociťujú v spolužití diskomfort vyplývajúci z častých konfrontácií, prameniach z ťaživej rodinnej situácie, napríklad nedostatku finančných prostriedkov, tak ako to je v prípade žalobkyne a sťažovateľa.

g) Sťažovateľ nebol žiadnym spôsobom, ani len v priestupkovom konaní, stíhaný alebo postihnutý za akékoľvek prejavy násillia voči žalobkyni. Dôvodom jeho vykázania z obydllia je tvrdenie žalobkyne, že medzi nimi došlo k hádke, počas ktorej mal sťažovateľ žalobkyni uviesť, že ju udrie. Napriek tomu po tom, ako žalobkyňa privolala políciu, až do jej príchodu čakala spolu so sťažovateľom pred rodinným domom. Z takéhoto počinnania žalobkyne nemožno žiadnym spôsobom vyvodíť, že by sa sťažovateľa bála či pociťovala obavu z toho, že ju napadne. Za takéhoto stavu nemožno považovať zásah do práv sťažovateľa, ku ktorému došlo tým, že mu bolo uložené nevstupovať do rodinného domu, ktorý je v bezpodielovom spoluvlastníctve jeho a sťažovateľky, za nevyhnutný.

h) Výrok uznesenia, ktorým krajský súd zakázal sťažovateľovi na obdobie do 30. novembra 2020 priblížiť sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov s výnimkami, síce nezasahuje priamo do uvedených práv sťažovateľa, na druhej strane je však vylúčené, aby v prípade, že by sťažovateľovi nebolo uložené nevstupovať do rodinného domu, mohol zároveň dodržať obmedzenia uložené mu predmetným výrokom. Keďže pre takéto obmedzenie neboli splnené zákonné predpoklady a zároveň týmito obmedzeniami je vylúčená jeho realizácia základných práv, ktoré touto ústavnou sťažnosťou namieta, je nesporné, že aj tento výrok do základných práv sťažovateľa zasahuje a že ide o zásah, ktorý nie je nevyhnutný.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a 5, čl. 21 ods. 1 a 3 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 dohovoru a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu druhým, tretím a štvrtým výrokom uznesenia krajského súdu, ktorým rozhodol o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia.

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sú výhrady sťažovateľa smerujúce proti uzneseniu krajského súdu, ktorý ako odvolací súd zmenil rozhodnutie okresného súdu tak, že uložil sťažovateľovi povinnosť zdržať sa užívania dotknutých nehnuteľností do právoplatného skončenia konania vo veci samej o vylúčení žalovaného z užívania predmetných nehnuteľností, zakázal sťažovateľovi na obdobie do 30. novembra 2020 priblížiť sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov so stanovenými výnimkami a potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalobkyne na podanie žaloby vo veci samej o vylúčení sťažovateľa z užívania dotknutých

nehnutelností. Sťažovateľ namieta chybné vyhodnotenie zistených rozhodných okolností, keď sťažovateľkou predložené dôkazy nesvedčia o páchaní fyzického násillia k nej zo strany sťažovateľa, čo viedlo podľa jeho názoru k nesprávnemu vyhodnoteniu potreby neodkladnej úpravy pomerov prostredníctvom zásahu do práv sťažovateľa, ktorý nepovažuje za nevyhnutný a primeraný.

9. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

10. Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením zdržanlivo, vychádzajú z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, tak ako to bolo zaužívané judikatúrou v súvislosti s posudzovaním predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 282/2019, I. ÚS 19/2020).

11. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým (rovnako ako iné rozhodnutia) zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (m. m. IV. ÚS 136/2014, IV. ÚS 332/2018, II. ÚS 427/2020).

12. Ústavný súd sa oboznámil s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu, ale aj napadnutým uznesením okresného súdu perspektívou judikatúry týkajúcej sa neodkladných opatrení a konštatuje, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

13. Z relevantnej časti napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že tento sa stotožnil s dôvodmi nariadeného neodkladného opatrenia týkajúceho sa uloženia povinnosti sťažovateľovi zdržať sa užívania dotknutých nehnuteľností do právoplatného skončenia konania vo veci samej o vylúčení žalovaného z užívania predmetných nehnuteľností, zákazu uloženého sťažovateľovi na obdobie do 30. novembra 2020 priblížiť sa k žalobkyni na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov so stanovenými výnimkami a uloženia povinnosti žalobkyne na podanie žaloby vo veci samej o vylúčení sťažovateľa z užívania dotknutých nehnuteľností. Výroky rozhodnutia súdu prvej inštancie v uvedenom rozsahu krajský súd spresnil v záujme jednoznačnosti a vykonateľnosti súdneho rozhodnutia. Vychádzal pritom predovšetkým zo skutočnosti, že žalobkyňa osvedčila potrebu dočasnej úpravy pomerov, a to s prihliadnutím na to, že medzi stranami sporu existovali dlhotrvajúce konflikty, ktoré vyústili nielen do agresívnych slovných výmen, ale aj do psychického a fyzického násillia sťažovateľa voči žalobkyni, ktoré považoval krajský súd (a rovnako aj okresný súd) za osvedčené z obsahu listinných dôkazov predložených žalobkyňou. Krajský súd v tejto súvislosti akcentoval charakter konania o neodkladnom opatrení, ktoré je z procesného hľadiska maximálne zrýchlené a v ktorom súd nevykonáva dokazovanie ako vo veci samej. Odvolací súd dospel k záveru, že na účely nariadenia neodkladného opatrenia v zmysle § 325 ods. 2 písm. d) a h) CSP žalobkyňa obsahom listinných dôkazov osvedčila dôvodné podozrenie z opakovaného psychického násillia páchaného sťažovateľom, ako aj existenciu fyzického útoku žalovaného.

14. Ústavný súd pri posudzovaní relevantnej námietky sťažovateľa o nesprávnom zistení skutkového stavu veci zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Zobral pritom do úvahy aj skutočnosť, že úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení je zistiť na základe dostupných dôkazných prostriedkov najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, a to bez potreby dodržania formalizovaného postupu štandardného procesného dokazovania. Osvedčené skutočnosti spĺňajú požiadavku vysokej pravdepodobnosti, pričom súd z nich pri rozhodovaní vychádza. S poukazom na relevantné časti odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd zastáva názor, že argumentácia krajského súdu (nadväzujúca na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie) zodpovedá príslušným ustanoveniam Civilného sporového poriadku týkajúcim sa predpokladov vydania neodkladného opatrenia pre potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi stranami (§ 325 ods. 1 CSP), a teda závery krajského súdu obsiahnuté v napadnutom uznesení preto ústavný súd nepovažuje za arbitrárne či svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, teda také, ktoré by mali za následok porušenie sťažovateľových práv podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

15. Okolnosti uvádzané krajským súdom v napadnutom uznesení dostatočne odôvodňujú záver o potrebe bezodkladne upraviť pomery strán. Navyše, nariadené neodkladné opatrenie je len dočasné, pričom v samotnom meritórnom konaní (konanie vo veci vylúčenia sťažovateľa z užívania nehnuteľností) sa bude vykonávať plnohodnotné dokazovanie, v rámci ktorého budú prešetrené všetky rozhodujúce skutočnosti vrátane námietok sťažovateľa predostretých v ústavnej sťažnosti.

16. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie sa tiež snaží spochybniť voľbu prostriedku, ktorým má byť dosiahnutá bezodkladná úprava pomerov, keď argumentuje, že jeho vylúčenie z užívania dotknutých nehnuteľností nepredstavuje nevyhnutný a primeraný zásah do jeho práv (predovšetkým vlastníckeho práva a práva na súkromný život) a uvedený zásah mal byť podrobený testu proporcionality.

17. Z hľadiska posúdenia primeranosti neodkladného opatrenia dospel krajský súd k záveru, že predmetom ochrany na strane žalobkyne je jej život a zdravie (legitímny cieľ), čomu v súlade so zásadou proporcionality zodpovedá primerané obmedzenie práv sťažovateľa tak, aby došlo k minimalizácii, resp. vylúčeniu možnosti akejkoľvek konfrontácie so žalobkyňou. Krajský súd dospel k záveru, že nariadeným neodkladným opatrením (vylúčením z užívania dotknutých nehnuteľností a zákazom priblíženia sa k žalobkyni) možno predísť ďalším konfliktom, čím je daná racionálna väzba medzi sledovaným legitímnym cieľom a prijatým opatrením. Krajský súd zároveň zdôraznil, že právo na ochranu života a zdravia osoby ohrozenej je prednejšie ako ochrana práva bývania či vlastníckeho práva toho, kto sa násilia fyzického či psychického dopúšťa. Z uvedených úvah vyplýva, že krajský súd pri nariadení neodkladného opatrenia zo zásady primeranosti vychádzal. V tejto súvislosti sa tiež žiada uviesť, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti síce predostiera tvrdenia o tom, že zásah do jeho práv je neprimeraný, no žiadnym spôsobom tvrdenú neprimeranosť neodôvodňuje. Inak povedané, sťažovateľ neuvádza žiadne argumenty k tomu, že neodkladným opatrením uloženou povinnosťou, resp. obmedzením mu vzniká neprimeraná ujma. Námietku sťažovateľa o neprimeranosti zásahu neodkladným opatrením do jeho práv tak ústavný súd vyhodnotil ako neodôvodnenú.

18. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu nenesie známky zjavnej svojvôle. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú z logickej úvahy súladnej so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie nadväzujúce na závery okresného súdu. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení, navyše je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením. Samotné napadnuté uznesenia boli navyše výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania všeobecných súdov. Ani v tomto smere teda ústavný súd nenašiel pochybenia všeobecných súdov spočívajúce v procesnom excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

19. Na tomto základe ústavný súd uzatvára, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí

ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Z tohto dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi obsiahnutými v jej petite už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu